

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چکیده مقالات همایش ملی

فضای مجازی و هویت

جکیده مقالات همایش

فضای مجازی و هویت

مؤسسه مطالعات ملی، مرکز تحقیقات هویت و تمدن آوا
۱۳۹۲

سرشناسه :	همایش فضای مجازی و هویت (ششمین: ۱۳۹۲ : تهران)
عنوان و نام پدیدآور :	چکیده مقالات همایش فضای مجازی و هویت / برگزار کننده مؤسسه مطالعات ملی، مرکز تحقیقات هویت و تمدن آوا؛ دبیر علمی همایش شقایق حیدری.
مشخصات نشر :	تهران: تمدن ایرانی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری :	۲۷۰ ص
شابک :	۹۷۸-۹۶۴-۹۹۵۹-۳۰-۶ ریال ۸۴۰۰۰
وضعیت فهرست‌نویسی :	فیبا
موضوع :	فضای مجازی — جنبه‌های اجتماعی
موضوع :	هویت — جنبه‌های اجتماعی
شناسه افزوده :	حیدری، شقایق
شناسه افزوده :	مؤسسه مطالعات ملی
شناسه افزوده :	مرکز تحقیقات زبان و ادبیات فارسی
رده‌بندی کنگره :	۱۳۹۲ ۸۶ هـ / ۸۵۱ HM
رده‌بندی دیویی :	۳۰۳/۴۸۳۳
شماره کتابشناسی ملی :	۳۴۱۰۵۹۰

چکیده مقالات همایش فضای مجازی و هویت

برگزارکننده	مؤسسه مطالعات ملی
مشارکت‌کنندگان :	مرکز تحقیقات هویت و تمدن آوا، خانه اندیشمندان علوم انسانی، انجمن علوم سیاسی ایران، انجمن جامعه‌شناسی ایران، انجمن ایرانی روابط بین‌الملل، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی
دبیر علمی :	دکتر شقایق حیدری
حروفچین :	محمود قره‌داغلی
طراح جلد :	مجتبی قانونی
ناشر :	انتشارات تمدن ایرانی
لیتوگرافی و چاپ :	گرافیک معراج
نوبت چاپ :	اول - ۱۳۹۲
شمارگان :	۲۰۰ نسخه
تعداد صفحات :	۲۷۰ صفحه
قیمت :	۸۴۰۰۰ ریال
شابک :	۹۷۸-۹۶۴-۹۹۵۹-۳۰-۶

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای زندارمیری، پلاک ۴۳ ص پ: ۹۱۹-۱۳۱۴۵
 تلفن: ۶۶۴۱۵۴۸۸ - ۶۶۴۱۵۷۰۸   شماره: ۶۶۴۱۵۴۶۷

نشانی اینترنتی www.rinsweb.ir

پست الکترونیک motaleatmeli@yahoo.com و hamayesh.melli@yahoo.com

ویژگی‌ها و کارکردهای سیاسی و فرهنگی فضای مجازی در عرصه هویت ملی

زاهد غفاری مشجین*

سید محسن نصرت‌آبادی**

هدف اصلی این مقاله بررسی و شناخت ویژگی‌ها و کارکردهای سیاسی و فرهنگی فضای مجازی در عرصه هویت ملی است. گسترش روزافزون ابزارها و امکانات ارتباطی و اطلاعاتی متنوع و جذاب، ساختارهای فکری و فرهنگی جوامع را به همسانی و همگونی گرایش داده است. امروزه با ظهور اینترنت و مجموعه امکانات و الزاماتی که ایجاد کرده، سرعت و حجم مراودات و ارتباطات اجتماعی بین افراد افزایش یافته و زمینه مناسبی برای تقویت هویت و نیز انتقال فرهنگ میان کاربران به وجود آمده است. اینترنت با زدودن مرزهای زمان و مکان سبب شده که همه ادیان دسترسی یکسانی به مخاطبان خود داشته باشند و اینترنت می‌تواند تبدیل به فضایی شود که در آن هویت کاربران دستخوش تغییرات شود. به‌عنوان نمونه می‌توان به اجتماعات مجازی در قالب شبکه‌های اجتماعی مانند فیس‌بوک، توئیتر و یوتیوب اشاره نمود. این مقاله با استفاده از روش تحلیل اسنادی ضمن معرفی ویژگی‌ها و ابعاد فضای مجازی و بررسی کارکردها و آثار فعالیت و حضور در این فضا در عرصه هویت ملی در پی پاسخ به این سؤال اصلی است که فضای مجازی چه ویژگی‌ها و کارکردهای سیاسی و فرهنگی در عرصه هویت ملی دارد؟ یافته‌ها نشان می‌دهد که اوقات فراغت همواره نقش تعیین‌کننده‌ای در تحولات هویتی مشارکت‌کنندگان دارد. ارتباط مجازی راحت‌ترین و جدیدترین نقابی است که چهره واقعی افراد را پنهان می‌کند. ویژگی ناشناس بودن و نبود کنترل‌های اجتماعی، مسئولیت‌پذیری فرد در قبال عملش را کاهش می‌دهد. از سوی دیگر جوامع مجازی موجب تغییراتی در رشد عواطف انسانی در قالب دوستی‌های اینترنتی می‌شوند، عواطفی

* استادیار علوم سیاسی دانشگاه شاهد

** دانشجوی کارشناسی‌ارشد جامعه‌شناسی انقلاب اسلامی دانشگاه شاهد

که جز در ارتباط مستقیم رشد نمی‌یابند. به نظر می‌رسد امروزه به واسطه ظهور وسایل ارتباطی پیشرفته فضایی که هویت ملی در آن شکل می‌گرفت، دچار تحول جدی شده است. از طرفی یکی از پیامدهای هویتی مشارکت در این فضا بازاندیشی در مورد هویت خویشتن از جمله بازاندیشی در شیوه زندگی، پوشش ظاهری و تصمیمات آینده شده است. بنابراین، با توجه به گستره پر دامنه حوزه فضای مجازی در شئون گوناگون اخلاق، فرهنگ و سیاست‌گذاری، بومی‌سازی این فضا و سازگار ساختن آن با فرهنگ و هویت ملی هر جامعه ضرورت دارد.

کلیدواژه‌ها: هویت، فضای مجازی، شبکه اجتماعی، فرهنگ، سیاست، جامعه مجازی.